

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

Historiae Ecclesiasticae Pars ...

Historiae Ecclesiasticae Pars Secvnda, Qva Continentvr Socratis Scolastici
Constantinopolitani lib. 7. Theodoriti Cyrensis episcopi lib. 5

Christopherson, John

[Köln], 1569

De Arij morte ex Athanasij Epistola. Cap. XIII.

urn:nbn:de:hbz:466:1-12704

ab se mutuò diuulsi erant, tanquam in vnum corpus essent, denuò coagmentati, deinceps vna apud omnes viguit sententia, ipsius Imperatoris consensu confirmata. Proinde Imperator de prospero rei euentu lætus, illis, qui concilio neutiquam interfuissent, per literas fructum eiusdem vberem præbuit: populoq; vniuerso cum per agros, tum per ciuitates disperso, ingentem pecuniæ vim distribui mandauit: sic festum diem ad recolendam vigesimi anni regni sui memoriam celebratum cohonestauit. Quocirca Ariani, quamuis aliis patribus contradicere haud impium esse censeant, huic tamen, quem admirari ac suspicere solêt, cum fidem Nicææ expositam omnium cōsensu approbatam doceat, fidem adhibere debent. Quinetiam cum suorum ipsorum patrum quoque opiniones impugnent, deberent tamen, vbi turpissimam Arii mortem & plane horribilem intellexerint, omnibus viribus, vt dicitur, impiam doctrinam ab eo in lucem editam fugere. Verùm quoniam verisimile est modum eius mortis non omnibus cognitum esse, idcirco ipse equidem, qualis fuerit, explicabo.

De Arii morte ex Athanasij Epistola.

C A P. XIII.

ISTE Arius diu Alexandriæ commoratus, tametsi denuò conuētus ecclesiasticos petulanter infectari studuit, tamen simulauit se impiam suam doctrinam abijcere, & fidei formulam à patribus editam amplexaturum pollicitus est. Verum vbi neque diuino illi Alexandro, neque Athanasio, qui eiusdem cum in episcopatu, tum in officiis pietatis exequendis successor fuit, persuadere non potuit, rursus opera ac studio Eusebij Nicomedensis adiutus, Constantinopolim prope contendit. Quas autem res, cum eò venisset, molitus fuerit, & quam sententiam à Deo iusto iudice exceperit, illustrissimus Athanasius in literis, quas scripsit ad Apionem disertè exponit: quarum literarum eam partem, quæ ad has res pertinet, in historiam includam, quæ ita habet. Quamquam ipse non eram tum Constantinopoli, cum Arius mortem oppetebat, Macarius tamen presbyter, rem, vt gesta est, mihi accuratè narrauit.

Arius Eusebianæ factionis labore à Constantino Imperatore accersitur Constantinopolim. Qui cum eo venisset, rogatus ab Imperatore, vtrum fidem catholicæ ecclesiæ teneret, iurat se recte credere, libellumque scriptum de sua fide ei dat. Causas autem, pro quibus ab Episcopo Alexandro eiectus fuerat, occultat, simulat tamen se propter voces quasdam ab ipsis sacris literis depromptas ecclesia exturbatum. Eum igitur Imperator, cum iurasset se illas non tutatum opiniones, pro quibus Alexander eum ecclesia expulerat, liberum dimisit cum his fere verbis: si recta est fides tua, bene iurasti, sin autem impia est fides tua, & tamen iurasti, Deus de cœlo de te ferat iudicium. Quapropter cum ab Imperatore sic dimissus esset, factio Eusebiana per vim, quæ uti consueuerat, cum in ecclesiam voluit introducere. Verum beatæ memoriæ Alexander Episcopus Constantinopolitanus ei restitit, dixitque nullum hæreseos inuentorem in communionem recipiendum esse. De reliquo autem Eusebiani minari. Quemadmodum, inquiunt, contra tuam voluntatem Arium curauimus ab Imperatore accersendum, sic te inuito (erat tum quidem dies sabbati) cras in hac ipsa ecclesia conuentus nobiscum aget. Quibus auditis, Episcopus Alexander dolore ingenti cruciatus, ingreditur in ecclesiam, & manibus ad Deum sublatis, lamentari, conqueri, & in sanctuario in faciem procidere, & humi prostratus, precibus fundere cœpit. Aderat vnà Macarius, & cum eo simul orauit: eiusque precantis vocem audiuit. Ista duo à Deo postulauit, sic locutus: Si Arius cras in ecclesia conuentus aget, dimitte me seruum tuum, & ne simul perdas pium cum impio: sin clemens parces ecclesiæ tuæ (te quidem ei vel le parcere certo scio) considera verba Eusebianorum, & ne des in ruinam & contumeliam hæreditatem tuam. Tolle Arium è medio, ne illo in ecclesiam ingresso, tum hæresis vnà cum eo ingressa videatur, tum deinceps impietas pietatis locum occupet. Hæc precatus Episcopus, decessit, valde anxius. Deinde res accidit horrenda & plane incredibilis. Nam post minas Eusebianorum, Episcopus Alexander se defixit in precibus: Arius autem fretus præsidio Eusebianorum petulanter admodum se gessit: & ingressus latrinas, illud ipsum ventris poscente necessitate, de re-

de repente pronus, vt scriptum est, factus, crepuit medius: atque collapsus illico animam efflauit, non modò communionē, sed etiam vita priuatus. Talem igitur fuisse Arii mortem constat. Eusebiani autem, etsi casum eum vehementer erubuerunt, tamen Arium, vtpote suæ sectæ fauorem tumulo condiderunt. Beatæ verò memoria: Alexāder, ecclesia lætante, cōuentum vt pietas & sacra doctrina postulat, cum omnibus fratribus celebrare, preces fundere, & Deum gloria vehementer efferre ccepit, non quod ex morte Arii lætitiā capiebat, absit illud quidem (extat namque mortali cuiq; sancita lex, vt semel moriatur) sed quòd hoc mortis genus non hominum iudiciis constitutum fuit, sed Dominus ipse, vbi inter minas Eusebiorum, & Alexandri preces diiudicarat, Arianam hæresim prorsus condemnauit, ostenditq; eam communionē indignam esse ecclesiastica, atque adeo omnibus planum fecit, quòd quamuis tum Imperatoris, tum omnium hominum testimonio & approbatione confirmata fuisset, tamen erat ab ipsa veritate penitus condemnata. Tales manipulos ex perniciosis ac pestiferis seminibus collegit Arius, inq; hac vita pœnarum sibi in futura infligendarum vidit quasi præludia, & supplicio isto præsentī, quod subibat, suam ipsius perspicuè coarguit impietatem. Verùm iam ad pietatem Imperatoris explicandam sermonem transferam. Nam ad omnes populos Imperio Romano subiectos dedit literas, quibus tum eos hortabatur, vt priorem errorem deponerent, tum suadebat, vt Seruatoris nostri doctrinam perdicerent, tum denique omnes ad hanc veritatem amplexandam inuitabat. Quinetiam Episcopos cuiusque ciuitatis exuscitabat ad ecclesias ædificandas, non literis solum impellendo, verùm etiam pecuniam prolixè & liberaliter largiendo, & impensas ad earum ædificationem suppeditando. Sed literæ ipsæ melius rem declarabunt, quæ se habent ad hunc modum.

Imperatoris Constantini de ecclesiarum ædificatione epistola.

C. A. P. XV.

DD 3

Victor